

บทที่ 1

บทนำ

การวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์การออกแบบผลิตภัณฑ์ และศักยภาพของธุรกิจชุมชน ตามโครงการ “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ กรณีศึกษา กลุ่มผลิตภัณฑ์ไม้แกะสลักโดยผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษา ด้านออกแบบ การผลิต การตลาด การเงิน การจัดการ ฯลฯ ของผู้ประกอบการในอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ อีกทั้งต้องการที่จะหาแนวทางพัฒนาศักยภาพธุรกิจชุมชนของผู้ประกอบการ ได้แก่ หมู่ 5 ตำบลบ้านแหวน หมู่ 11 ตำบลบ้านแหวน หมู่ 2 ตำบลขุนคอง และหมู่ 3 ตำบลหนองโไขง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากการประมวลแนวคิด ความรู้สำหรับการทำงาน เพื่อเอาชนะความยากจน ของ พลเดช ปิ่นประทีป เรียบเรียงไว้ กล่าวถึงปัญหาความจนในอดีตคือ ธนาकारโลก (2001) ได้สรุปสาเหตุของความยากจนในประเทศไทยไว้ว่า ประกอบด้วยเหตุปัจจัย 4 ประการ คือ เหตุปัจจัยทางเศรษฐกิจ ทางโครงสร้างประชากร ทางสังคม และทางวัฒนธรรม โดยมีงานศึกษาหลายชิ้นได้พยายามครอบคลุมถึงเหตุปัจจัยต่างๆ ข้างต้นพอสรุปได้ว่า ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ประชากรที่ต้องประสบกับภาวะยากจนโดยส่วนใหญ่คือ กลุ่มประชากรที่ขาดแคลนทรัพย์สินที่จะก่อให้เกิดรายได้ ไม่ว่าจะเป็นที่ดิน หรือทุนต่างๆ ที่หมายรวม ไปถึงทุนทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งงานศึกษาส่วนใหญ่พบว่า นอกจากจะขาดแคลนซึ่งทรัพย์สินเหล่านี้แล้ว ยังขาดโอกาสที่จะลงทุน ในการหามาซึ่งทรัพย์สินเหล่านี้ด้วย ซึ่งหากเป็นเช่นนี้หลายๆ ชั่วคน ครอบครัวนั้นจะต้องเผชิญ กับความยากจนถาวร ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเหตุปัจจัยทางเศรษฐกิจเท่าที่สำรวจได้ และมีผล ต่อการก่อให้เกิดความยากจน ได้แก่ ขนาดของที่ดินทำกิน พบว่า ถ้าประชากรในชนบทมีที่ดินทำกิน เพิ่มขึ้น 1% แล้วจะสามารถลดโอกาสที่จะตกอยู่ในภาวะยากจนได้ประมาณ 0.1% นอกจากนี้ ยังพบว่า ลักษณะการถือครองที่ดินมีความสำคัญไม่น้อยด้วย โดยถ้าเป็นผู้เช่า (แทนที่จะเป็นเจ้าของ ที่ดิน) จึงเพิ่มโอกาสของการตกอยู่ในภาวะความยากจนถึง 30% โอกาสได้รับการศึกษา พบว่า คราวเรือนที่มีผู้ใหญ่ที่ได้รับการศึกษา จนจบระดับประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษาตอนต้น เป็น อย่างน้อย ความเสี่ยงของการตกอยู่ในภาวะความยากจนจะลดลงถึง 66 – 74% เมื่อเทียบกับ

ครัวเรือนที่ไม่มีการศึกษาเลย และถ้าได้รับการศึกษาไปถึงระดับมหาวิทยาลัยโอกาสที่จะถูกจัดอยู่ในกลุ่มคนยากจนจะลดลงไปถึง 90% อย่างไรก็ตามที่ชัดเจนกับเขตเมืองมากกว่าเขตชนบท ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ จัดเป็น Shock อย่างหนึ่ง ที่ทำให้เกิดภาวะชกั๊งกันของการหารายได้ พบว่า ภายหลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ประเทศไทยยังมีสัดส่วนประชากรที่จัดว่ายากจนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 6.15 เป็นร้อยละ 8.58

สาเหตุเชิงโครงสร้างประชากร จัดเป็นสาเหตุก่อให้เกิดความยากจนได้ ทั้งในเขตเมืองและเขตชนบท โดยการศึกษาของธนาคารโลก (2001) พบว่า ครอบครัวที่มีขนาดใหญ่จะมีโอกาสตกอยู่ในภาวะความยากจนมากกว่าครอบครัวขนาดเล็ก นอกจากนี้ถ้ากำหนดให้ครอบครัวมีขนาดเท่ากันแล้ว ครอบครัวที่มีสัดส่วนของผู้ใหญ่มากกว่า จะเสี่ยงต่อภาวะความยากจนน้อยกว่า ซึ่งแน่นอนว่าการมีเด็กอยู่ในครอบครัวเป็นจำนวนมาก จัดเป็นภาวะทางเศรษฐกิจให้กับผู้ใหญ่ที่เป็นกำลังแรงงานอย่างสูง ปัจจัยเชิงภูมิศาสตร์ พบว่า การมีที่พักอาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยจะมีความเสี่ยงต่อความยากจนเพิ่มขึ้นถึง 56% ในขณะที่ถ้าที่พักอาศัยตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล โอกาสที่จะตกเป็นคนยากจนจะลดลงอย่างมากถึง 80% ปัจจัยเชิงสังคม และวัฒนธรรม เป็นปัจจัยทางสถาบันที่สำคัญ ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าปัจจัยทางเศรษฐศาสตร์

จังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดที่มีการทำงานหัตถกรรมมากที่สุดจังหวัดหนึ่งผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาจนได้มาตรฐานหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เป็นจำนวนถึง 570 รายการ ส่วนใหญ่จะเป็นสินค้าด้านหัตถกรรม สำหรับอำเภอต่างๆ ของจังหวัดเชียงใหม่ มีการพัฒนาสินค้าอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานการคัดเลือกผลิตภัณฑ์ โดยอาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการผลิตสินค้า ถ้าเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ สามารถยกระดับจนพัฒนา ไปเป็นสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (One Tambon One Product, OTOP) เป็นสินค้าที่มีคุณภาพดีระดับประเทศพัฒนาสู่ตลาดโลก เพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน

อำเภอหางดงตั้งอยู่ทางทิศใต้หากจากอำเภอเมืองเชียงใหม่ ประมาณ 15 กิโลเมตรไปตามเส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 108 มีพื้นที่ประมาณ 302 ตารางกิโลเมตร สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ 310 เมตร ทางทิศเหนือ และทางทิศตะวันตกของอำเภอ มีสภาพเป็นภูเขาสลับซับซ้อน และมีป่าไม้เบญจพรรณ และป่าเต็งรังประมาณ 2 ใน 3 ของพื้นที่ทั้งหมดเป็นที่ราบเอียงจากทิศตะวันตกไปจรดแม่น้ำปิงทางทิศตะวันออก ส่วนทางตอนใต้ ของอำเภอเป็นบริเวณราบลุ่มต่ำ สำหรับการคมนาคมในพื้นที่ มีถนนติดต่อระหว่างตำบล หมู่บ้านต่างๆ ได้ทุกตำบล หมู่บ้านบางแห่งยังมีสภาพเป็นลูกกรัง เช่น หมู่ที่ 10 ตำบลบ้านปง และหมู่ที่ 11 ตำบล น้ำแพร่ ส่วนการคมนาคมขนส่งระหว่างอำเภอและจังหวัด มีรถโดยสารประจำทางสำหรับภายในหมู่บ้าน

เดินทางโดยใช้บริการรถรับจ้าง อำเภอหางดงแบ่งเขตการปกครองเป็น 11 ตำบล 108 หมู่บ้าน อาชีพของประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม รับจ้าง ค้าขาย และรับราชการ นอกจากนี้ยังมีการประกอบอาชีพหัตถกรรมในครัวเรือน ที่สามารถพัฒนาธุรกิจชุมชน ได้หลายอาชีพ มีการ ส่งผลิตภัณฑ์ต่างๆ จำหน่ายในตลาดสำคัญของอำเภอหางดง เช่น ร้านค้าต่างๆ ในหมู่บ้านถวาย อำเภอหางดง ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัดเชียงใหม่ นอกจากนี้ยังส่งไปจำหน่าย ในแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ อีก สำหรับธุรกิจ ในอำเภอหางดงแบ่งออกหลายประเภท คือ ธุรกิจชุมชนผลิตโคมไฟ ธุรกิจชุมชนผลิตตุ๊กตาเคลือบ ตุ๊กตาเซรามิก ธุรกิจชุมชนปูนปั้น แกะสลักไม้ และทองสัมฤทธิ์ ธุรกิจชุมชนไม้ และของตกแต่ง กลุ่มผลิตภัณฑ์ไม้ไฟ กลุ่มผลิตภัณฑ์ ผ้าฝ้าย ทอมือ ฯลฯ ผลิตภัณฑ์ต่างๆ ในอำเภอหางดงได้มีการพัฒนาให้ไปถึง โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ แล้วหลายโครงการ

หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกผลิตภัณฑ์ (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, 2544) พิจารณา สองด้าน ได้แก่ ตัวสินค้า กับความเข้มแข็งหรือการบริหารจัดการของชุมชน ในด้านตัวสินค้านั้น ต้องคำนึงถึงการใช้วัตถุดิบในการผลิต ที่ได้มาจากพื้นที่ในจังหวัดนั้นๆ โดยอาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเป็นความรู้ทักษะที่ได้สืบสานมาจากบรรพบุรุษ ซึ่งการผลิตสินค้าต้องพัฒนาแบบสินค้า ว่าจะมีความแตกต่างจากสินค้าดั้งเดิมหรือไม่ มีคุณภาพสนองความต้องการของผู้บริโภคมากน้อย เพียงใด ส่วนที่เป็นสินค้าต้องได้คำรับรองจากคณะกรรมการอาหาร และยาสินค้าทั่วไป ต้องมีเอกสารที่ชัดเจน ในขบวนการผลิตมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของชุมชนเพียงใด

ด้านความเข้มแข็งของชุมชน การบริหารจัดการของชุมชน ปัจจัยที่ใช้ในการผลิตต้อง คำนึงถึงจำนวนสมาชิกของผู้ผลิตทั้งหมด อายุของกลุ่มที่เริ่มผลิตเพื่อจำหน่าย หมายถึงจำนวนปีที่เริ่มทำธุรกิจ นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงความต่อเนื่องในการผลิตของแต่ละปี หากเป็นการผลิต ที่ต้องพึ่งฤดูกาล เช่นผลผลิตทางการเกษตร ต้องพิจารณาถึงการผลิต ต่อพื้นที่ที่ทำการผลิตผล ทางการเกษตรของชุมชนด้วย ส่วนการจัดการด้านกระบวนการผลิตด้านผลิตภัณฑ์ชุมชนนั้น ต้องดู ถึงการจัดการที่กลุ่ม ใช้ในการผลิต ว่ามีกระบวนการผลิตที่ชัดเจนหรือไม่ มีการควบคุม และตรวจสอบคุณภาพผลิตภัณฑ์ก่อนส่งจำหน่ายหรือไม่อย่างไร

การดำเนินธุรกิจหรือกิจกรรมต่างๆ การจัดการถือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้ องค์การหรือธุรกิจนั้นประสบความสำเร็จ สามารถบริหารงานให้ลุล่วงไปด้วยดี โดยถ้าองค์กร มีการจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพ ก็จะทำให้ธุรกิจองค์กรนั้นมีความเข้มแข็ง ในการประกอบธุรกิจ หรือการทำกิจกรรมใดๆ นั้น การบริหารจัดการถือว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ไม่ว่าจะเป็นด้านบริหารงาน บริหารคน และการบริหารทรัพยากร ถ้าในองค์กรมีการจัดการที่ดีมีคุณภาพ ก็จะทำให้ธุรกิจ เหล่านั้นประสบความสำเร็จตามความต้องการ จึงได้ทำการศึกษาถึงการออกแบบผลิตภัณฑ์

และศักยภาพของธุรกิจชุมชน เพื่อเป็นการวิเคราะห์ศักยภาพในด้านการออกแบบ รูปแบบผลิตภัณฑ์ ด้านการจัดการ การตลาด และการเงินของธุรกิจชุมชนภายใต้โครงการ “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์”

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพของธุรกิจชุมชน หมู่ 5 ตำบลบ้านแหวนหมู่ 8 ตำบลบ้านแหวน หมู่ 11 ตำบลบ้านแหวน และหมู่ 2 ตำบลขุนคอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ในด้านต่างๆ ของโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ แต่ละตำบลตามหัวข้อดังนี้

2.1 เพื่อวิเคราะห์การออกแบบผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

2.2 เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพด้านการจัดการของธุรกิจชุมชน ด้านการบริหารทรัพยากร คน เงิน งาน วัสดุอุปกรณ์ ให้มีประสิทธิภาพ

2.3 เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพด้านการตลาด ในการนำสินค้าจากผู้ผลิต ไปสู่ผู้บริโภค

3. ขอบเขตของโครงการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ และสำรวจการออกแบบผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นหมู่ 5 ตำบล บ้านแหวนหมู่ 8 ตำบลบ้านแหวน หมู่ 11 ตำบลบ้านแหวน และหมู่ 2 ตำบลขุนคอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ วิเคราะห์ศักยภาพด้านการจัดการ การตลาด การผลิต และการเงินของธุรกิจชุมชน กลุ่มตัวอย่างได้แก่

3.1 ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการศึกษา ได้แก่ หมู่ 5 ตำบลบ้านแหวนหมู่ 11 ตำบลบ้านแหวน หมู่ 2 ตำบลขุนคอง และหมู่ 3 ตำบลหนองโจง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

3.2 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มธุรกิจชุมชนงานหัตถกรรมท้องถิ่นในโครงการ “ผลิตภัณฑ์ชุมชน และท้องถิ่น”

3.2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ 1 คุณกันแก้ว ทามงคล

3.2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ 2 คุณชุติกานต์ กันทะวงศ์

3.2.3 กลุ่มตัวอย่างที่ 3 คุณประพันธ์ บุญเทพ

3.2.4 กลุ่มตัวอย่างที่ 4 คุณบัวเลี้ยว เมทาดี

3.2.5 กลุ่มตัวอย่างที่ 5 คุณคำมูล หมื่อซุม

3.2.6 กลุ่มตัวอย่างที่ 6 คุณประจวบ มนรังษี

3.3 ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่นำมาใช้ในการศึกษา ประกอบในงานวิจัย ได้แก่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านไม้แกะสลัก การออกแบบผลิตภัณฑ์ การออกแบบบรรจุภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์ชุมชน และท้องถิ่น โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ และแนวทางการจัดสรรสศขยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย ปี พ.ศ.2549 (OTOP Product Champion)

4. ขั้นตอนและวิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกรณีศึกษา (Case Study) โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม (Based on Community) วิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยการวิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสารบันทึกหรือสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ การวิจัยภาคสนาม (Field Study) ถึงสภาพความเป็นจริงในสังคม หรือธรรมชาติวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อค้นหาข้อเท็จจริงที่ปรากฏว่ามีสภาพเป็นอย่างไร เป็นการวิจัยสร้างสรรค์ (Creative Research) เพื่อสร้างองค์ความรู้ วิธีการ ทฤษฎี และผลงานสร้างสรรค์ทางศิลปะ และการวิจัยทางศิลปะประยุกต์ (Applied Art Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเพื่อนำผลวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการออกแบบ โดยมีขั้นตอนที่สำคัญดังนี้

4.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

4.1.1 สร้างความเข้าใจในการทำงานวิจัย ที่ต้องการให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน เป็นการวิจัยแบบให้ชุมชนมีส่วนร่วม ได้แก่ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ผู้นำธรรมชาติ คนเฒ่าคนแก่ที่ชาวบ้านให้ความยอมรับนับถือ ชาวบ้านผู้ประกอบการ

4.1.2 ศึกษาบริบทชุมชน ด้านสภาพพื้นที่ ประวัติศาสตร์ สังคม วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ สภาพทางเศรษฐกิจ ภูมิปัญญาชาวบ้าน และสภาพปัญหาต่าง ๆ ของชุมชน

4.1.3 ศึกษาบริบท เกี่ยวกับวิถีชีวิต การทำมาหากิน ปัญหาสิ่งแวดล้อม การอพยพ ย้ายถิ่นข้อมูลเกี่ยวกับครัวเรือน ภาระหนี้สิน รายรับ รายจ่าย ศึกษาความต้องการ ปัญหา โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อนำมาวิเคราะห์ และหาทางแก้ไข

4.1.4 ร่วมกับชุมชน และภาคที่เกี่ยวข้อง พัฒนาอาชีพ และวิสาหกิจชุมชน โดยการศึกษาดูงาน ฝึกอบรม และการพัฒนาผลิตภัณฑ์

4.1.5 เชิญวิทยากรด้านการออกแบบ และวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์ ให้ความรู้เรื่องพัฒนาผลิตภัณฑ์ จากการร่วมวิเคราะห์การออกแบบโดยเจ้าของผลิตภัณฑ์ และนักศึกษาสาขาวิชาศิลปกรรมที่มีความรู้ด้านการออกแบบ ร่วมกันวิเคราะห์ด้านการออกแบบ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ให้เหมาะสม กับความต้องการของผู้บริโภค

4.1.6 เชิญวิทยากรที่เชี่ยวชาญด้านการจัดการ การตลาด การผลิต และการเงิน เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพธุรกิจชุมชน ตามโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

4.1.7 กลุ่มเป้าหมายเริ่มตระหนัก และเข้าใจปัญหาซึ่งค้นพบด้วยการร่วมคิด ร่วมวิเคราะห์ ร่วมวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์

4.2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.2.1 ศึกษาเอกสาร รายงานการวิจัย ข้อมูลจากหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน เช่น แผนงานโครงการพัฒนาตำบล ข้อมูล จปฐ. กชช.2ค ข้อมูลจากหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (Online/CD Network) แผนที่ ภาพถ่ายทางอากาศ

4.2.2 การทำแบบสำรวจ แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ เพื่อศึกษาบริบทชุมชน เช่น ประเด็นเรื่อง ประวัติบุคคล เศรษฐกิจ วัฒนธรรม

4.2.3 การสังเกตการณ์โดยตรง (Direct Observation) ด้วยการเดินสำรวจ จุดบันทึกสิ่งต่าง ๆ เช่น จำนวนของบ้าน วัสดุที่ใช้ในการสร้างบ้าน การสังเกตด้วยการเข้าไปร่วมกิจกรรม กับชาวบ้าน ในการประกอบอาชีพ เพื่อซักถามข้อมูลที่กำลังทำการศึกษา

4.2.4 การศึกษาชุมชนจากกรณีศึกษา (Case Studies and stories) เป็นการศึกษาชุมชน อันเป็นที่มาของเรื่องราวเกี่ยวกับบุคคล ผู้นำชุมชน เพื่อความเข้าใจถึงสภาพการณ์ในชุมชน ดีขึ้น

4.2.5 การทำแผนที่ทางความคิด (Mind Map) เพื่อศึกษาปัญหา และความต้องการ โดยการระดมความคิดเห็นของบุคคล ร่วมกันกำหนดหัวข้อเพื่อแสดงความคิดเห็น เป็นการเพิ่มมิติของความคิด แยกแยะความคิด ได้แตกแขนงมากขึ้น ทำให้ทุกคนเห็นความสำคัญของปัญหา

4.2.6 กระบวนการจัดเวที เพื่อแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ร่วมกันของคนในชุมชน

4.2.7 ศึกษาดูงานในการประกอบอาชีพหัตถกรรม การอบรมปฏิบัติการ จากแหล่งประกอบการ และชุมชนที่ประสบความสำเร็จ ด้านการจัดการธุรกิจการขาย ขั้นตอนการออกแบบ การผลิต และจำหน่าย

4.2.8 นำองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาดูงาน การอบรมปฏิบัติการเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสินค้าให้ได้มาตรฐานต่อไปในอนาคต

4.2.9 จัดทำรายงาน สรุปบทเรียน และองค์ความรู้

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ เช่น เผยแพร่ในวารสาร การจดสิทธิบัตรฯลฯ และหน่วยงานที่จะสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

5.1 แก้ไขปัญหาในการดำเนินงานของหน่วยงานที่ทำการวิจัยด้วยการติดต่อประสานงานเป็นระยะ โดยกำหนดกรอบ ระยะเวลาในการทำวิจัยอย่างเป็นระบบ ถ้ามีปัญหาเกิดขึ้นต้องมีการประชุม ระดมความคิดเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ การสาเหตุ วิเคราะห์ สรุปผล

5.2 การวิจัยในครั้งนี้เนื่องจากเป็นงานเพื่อให้เห็นภาพรวมของผลิตภัณฑ์พื้นบ้านในชุมชนต่างๆ เห็นภูมิปัญญาท้องถิ่น และเทคโนโลยีพื้นบ้านว่าเป็นอย่างไร มีการถ่ายทอดภูมิปัญญามานานแก่ไหนจากการวิเคราะห์ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยอาศัยประเด็นหลัก 3 ประเด็นคือ

5.2.1 องค์ความรู้ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ ซึ่งสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ของตำบลต่างๆ ในอำเภอหางดง ในชุมชนอื่น จังหวัดอื่นๆ ได้

5.2.2 การวิเคราะห์ศักยภาพธุรกิจชุมชน สามารถนำหลักในการบริหารจัดการ ในด้านการตลาด การจัดการ การเงิน ต้นทุนการผลิต ไปใช้ในแหล่งชุมชนอื่นๆ ได้

5.2.3 สามารถทำวิจัยต่อยอดใน อำเภอหางดง และอำเภอใกล้เคียงอื่นๆ

5.3 บริการความรู้แก่ประชาชนเป็นการรวบรวมองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาเปิดอบรมให้ประชาชนที่สนใจ จัดนิทรรศการ และจัดทำคู่มือวารสารประสานกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ ผู้เชี่ยวชาญด้านธุรกิจ รวบรวมในเอกสาร ฐานข้อมูลเพื่อถ่ายทอดให้แก่ประชาชนทุกระดับได้

5.4 บริการความรู้แก่ภาคธุรกิจ ผู้ประกอบการสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากองค์ความรู้ในด้านต่างๆ เพื่อใช้ในการบริหารจัดการชุมชน โดยการถ่ายทอดผลิตภัณฑ์ของจริงที่นำไปจัดจำหน่าย จัดแสดง การถ่ายทอดในกลุ่มมือ เอกสาร และฐานข้อมูล

5.5 นำไปผลิตเชิงพาณิชย์ สามารถสร้างนวัตกรรมใหม่ได้จากการศึกษา อบรม เพื่อพัฒนาสินค้าให้ทุนค่าใช้จ่าย ทุนเวลา ประหยัดทรัพยากรธรรมชาติ ผลิตสินค้าได้จำนวนมากยิ่งขึ้น

5.6 ในการทำวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษากระบวนการบริหารจัดการเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ นวัตกรรมใหม่ การเพิ่มจำนวนการผลิต การจำหน่าย และการแข่งขันด้านการตลาด

5.7 ในการทำวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อประชากรกลุ่มเป้าหมาย ในด้านเพิ่มศักยภาพการจัดการในธุรกิจชุมชนให้สามารถพัฒนาธุรกิจอย่างมีคุณภาพ สามารถพัฒนาสินค้าสู่โครงการ หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ สามารถบริหารทรัพยากรต้นทุนทางธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมตลอดจนทำธุรกิจของตนสู่สากล เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง และพลวัตโลก

5.8 ระบุกลุ่มเป้าหมายที่จะได้รับประโยชน์ และผลกระทบจากผลงานวิจัยที่คาดว่าจะเกิดขึ้นรวมทั้งสนองตอบประเด็นยุทธศาสตร์ใดในยุทธศาสตร์ของแผนบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2548-2551 ทั้งสามด้านคือ

5.8.1 การจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย

(1) บริบท และศักยภาพของชุมชน เกี่ยวกับการทำหัตถกรรมท้องถิ่น และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของธุรกิจชุมชนใน 3 ตำบล 4 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 5 ตำบลบ้านแหวน หมู่ 11 ตำบลบ้านแหวน หมู่ 2 ตำบลขุนคอง และหมู่ 3 ตำบลหนองโง้ง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

(2) ปัญหาความต้องการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาชาวบ้าน ทักษะดี สภาพแวดล้อม ต้นทุนทางธรรมชาติที่ส่งผลกระทบต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์

(3) องค์ความรู้ด้านการวิเคราะห์ศักยภาพ การจัดการตลาด การผลิต และการดำเนินงานด้านธุรกิจชุมชน

(4) การพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจ (Cluster) ได้แก่แนวคิดในการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรม

(5) นักศึกษา (ผู้ช่วยวิจัย) ได้เรียนรู้ร่วมกับชุมชนในการพัฒนา

5.8.2 การพัฒนา ประกอบด้วย

(1) กลุ่มธุรกิจชุมชนภายใน หมู่ 5 ตำบลบ้านแหวน หมู่ 11 ตำบล บ้านแหวน หมู่ 2 ตำบลขุนคอง และหมู่ 3 ตำบลหนองโง้ง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ เกิด การเรียนรู้ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชน ด้านรูปแบบแนวความคิด กลวิธีการออกแบบ ขั้นตอนการผลิต นวัตกรรมใหม่

(2) กลุ่มธุรกิจชุมชนภายใน หมู่ 5 ตำบลบ้านแหวน หมู่ 11 ตำบล บ้านแหวน หมู่ 2 ตำบลขุนคอง และหมู่ 3 ตำบลหนองโง้ง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ เกิดการเรียนรู้ด้านการจัดการ การผลิต การตลาด การบัญชี การดำเนินงาน ด้านธุรกิจชุมชน

(3) จากการใช้เครื่องมือประชาสังคม ทำให้ชุมชนมีการรวมกลุ่ม มีการสร้างเครือข่ายในตัวเองก็คืออำนาจในการต่อรอง

(4) เกิดการเรียนรู้การพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจ และสถาบัน ที่เกี่ยวข้องมารวมตัวดำเนินกิจการในพื้นที่ใกล้เคียงกัน (Geographical Proximity) มีความร่วมมือ เกื้อหนุน เชื่อมโยง และเสริมกิจการกัน และกันอย่างครบวงจร (Commonality & Complementarily)

(5) กลุ่มธุรกิจชุมชนเข้าใจ เรื่องการจดสิทธิบัตรว่ามีประโยชน์ ต่อการทำผลิตภัณฑ์ป้องกันการลอกเลียนแบบ หรือนำไปใช้ในทางที่ไม่ถูกต้อง

5.8.3 หน่วยงานภาครัฐ และเอกชน หน่วยงานภาครัฐ และเอกชนสามารถ นำการจัดการเรียนรู้ที่ได้จากการวิจัยไปใช้ประโยชน์คือ

(1) พัฒนาการชุมชนระดับอำเภอ สามารถนำผลจากการเรียนรู้ที่ได้ จากการวิจัยไปเป็นข้อมูลในการต่อยอดด้านธุรกิจชุมชน เกี่ยวกับการพัฒนาส่งเสริมศักยภาพ ในทุกด้าน ของผู้ประกอบการ

(2) ได้ข้อมูลเชื่อมโยงกับจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหา ความยากจนของชุมชน ปัจจุบันกำลังดำเนินการเรื่องการขยายหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงทั่วประเทศ

(3) ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ 1 จังหวัดเชียงใหม่ นำองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในการจัดการเพื่อส่งเสริมธุรกิจชุมชน

(4) กระทรวงอุตสาหกรรมนำผลการวิจัยที่ได้ดำเนินการ

(5) มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ได้ผลงานวิจัยไปใช้ในการเรียน การสอน การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น

(6) การจัดการเรียนรู้โดยนักศึกษาได้ทำงานวิจัยในชุมชน เป็นประสบการณ์ตรงที่สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้ไปพัฒนาการเรียน การทำงาน และพัฒนาหมู่บ้าน

(7) แผนการถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือผลการวิจัยกลุ่มเป้าหมาย ผลการวิจัยที่ได้สามารถเผยแพร่ในสื่อต่างๆ ได้แก่ หนังสือ วารสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ การประชุม ทางวิชาการ การแสดงนิทรรศการวิชาการ การฝึกอบรมให้กับชุมชนต่างๆ หรือผู้สนใจทั่วไป

6. ระยะเวลาในการทำวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ทำการวิจัย รวมทั้งหมด 12 เดือน (ปี 2550)

7. นิยามศัพท์

ธุรกิจชุมชน คือ การรวมกันของประชาชนในท้องถิ่นเพื่อร่วมกัน ประกอบธุรกิจที่สามารถสร้างรายได้เพิ่มให้แก่ประชาชนในชุมชน หรือการสร้าง ศักยภาพที่มีอยู่ภายในชุมชนให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจโดยการจัดตั้งร้านค้าชุมชน

โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ หรือเรียกสั้นๆว่า โอทอป (OTOP) เป็นโครงการที่ส่งเสริมให้ชาวบ้านในแต่ละตำบลสร้างอาชีพในการผลิตสินค้า เพื่อออกจำหน่ายสินค้าประจำตำบลนั้นๆ ในห้วงเวลาที่ประเทศชาติ กำลังเผชิญปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจ และประชาชนทุกระดับ ประสบปัญหาต่างๆ จัดให้มีโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เพื่อให้ แต่ละชุมชนได้ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ ในการพัฒนาสินค้าโดยรัฐพร้อมที่จะเข้าช่วยเหลือ ในด้านความรู้สมัยใหม่ และต่างประเทศด้วยระบบร้านค้าเครือข่าย และอินเทอร์เน็ตเพื่อ ส่งเสริม และสนับสนุนกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น สร้างชุมชนให้เข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างรายได้ด้วยการนำทรัพยากร ภูมิปัญญาในท้องถิ่น มาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ และบริการที่มีคุณภาพ มีจุดเด่น และมูลค่าเพิ่ม เป็นที่ต้องการ ของตลาด ทั้งใน และต่างประเทศ

ไม้แกะสลัก คือ ผลิตภัณฑ์ที่ทำขึ้นจากการนำไม้ทั้งชิ้น หรือไม้หลายชิ้นต่อกัน แกะสลักให้มีลวดลาย ตามที่กำหนด อาจลงสี เคลือบสี หรือเคลือบผิวด้วยก็ได้

กลุ่มผลิตภัณฑ์ไม้แกะสลัก คือ กลุ่มผู้ประกอบการทำไม้แกะสลัก เป็นสิ่งของ เครื่องใช้ต่างๆ โดยทำการศึกษาผู้ประกอบการได้แก่ หมู่ 5 ตำบลบ้านแหวน หมู่ 11 ตำบลบ้านแหวน หมู่ 2 ตำบลขุนคง และหมู่ 3 ตำบลหนองโพง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่